

ПРОМІЖНИЙ ЗВІТ № 3*
17– 23 вересня 2007 р.

Підсумки

- Призначення членів дільничних виборчих комісій (ДВК) у деяких областях лишається проблематичним, оскільки навіть найбільші учасники виборчих перегонів стикаються з труднощами в питаннях призначення достатньої кількості членів ДВК.
- Давно очікуваним кроком стало завершення розробки Центральною виборчою комісією (ЦВК) правил щодо голосування громадян за місцем перебування.
- Починаючи з 17 вересня, списки виборців відкриті для громадської перевірки. Видається, що вдосконалення методик складання списків виборців поки що не відповідає очікуванням громадськості. Основні учасники передвиборчої боротьби висловлюють занепокоєння щодо точності складання цих списків. Блок Юлії Тимошенко (БЮТ) висловив свою стурбованість у зв'язку з неточностями, виявленими у списках виборців у Донецькій області, які він задокументував.
- Партія регіонів (ПР) висловила занепокоєння з приводу можливих фальсифікацій у день виборів внаслідок того, що у списках виборців лишаються прізвища українських виборців, які перебувають за кордоном. За оцінками ПР, кількість таких виборців складає близько 5 млн. Проте, викреслити їхні прізвища зі списків виборців не можна, оскільки це призведе до фактичного позбавлення зазначених осіб їхніх виборчих прав.
- Очікується, що Конституційний суд ухвалить рішення щодо конституційності положень Закону України “Про вибори народних депутатів України” (ЗВНДУ) відносно залучення Державної прикордонної служби України до складання списків виборців.
- ЦВК прийнято рішення, яким Президенту України Віктору Ющенка зобов'язано утримуватися від відкритої політичної агітації за Блок “Наша Україна – Народна самооборона” (НУ-НС). Президент поставив під сумнів наявність в ЦВК юрисдикційних повноважень приймати рішення із зазначеного питання.
- Лідер ПР заявив про безумовну участь його партії у цих виборах після попередньої заяви Політичної ради ПР про те, що партія зберігає за собою право припинити участь у виборах.
- Висвітлення передвиборчої боротьби у ЗМІ лишається широким, при цьому основний акцент робиться на діяльності трьох найбільших груп політичних сил, представлених у складі Верховної Ради, каденція якої добігає кінця.

*

Єдина офіційна версія цього документу – це англо-мовна версія.

Управління виборчим процесом

ЦВК продовжила підготовку до виборів, що наближаються, ухваливши, зокрема, декілька відповідних рішень. Довгоочікуваним кроком стала ухвала ЦВК 18 вересня доповнень до положень стосовно голосування громадян за місцем їхнього перебування. Вона доповнила форму заяви громадян щодо голосування на дому, додавши до неї графи, в яких виборці мають зазначити свій вік, причину тимчасової нездатності до пересування, а також дані підтверджуючих документів. В окремому поясненні ЦВК ухвалила право ДВК направляти групи для перевірки поданих заяв за вказаними адресами заявників. Ухвалення цих пояснень затримувалося з невідомих причин, а отже, імовірно може скоротити час, необхідний для здійснення таких перевірок.

У деяких областях спостерігалися проблеми з призначенням членів ДВК. У Рівненській області партії правлячої коаліції не змогли призначити членів за своїми квотами на майже чверть посад ДВК. Деяким ДВК через неповний склад або неявку окремих членів комісій не вистачає членів для утворення більшості з двох третин голосів та проведення першого засідання. Аналогічні проблеми, хоча й не такі гострі, відзначалися у Донецькій області, де на перші засідання ДВК не з'явилися члени, призначені опозицією.

Списки виборців

Після передання Робочими групами попередніх списків виборців до ДВК політичні партії та групи громадських активістів взяли до перевірки цих списків в рамках загальної кампанії перевірки. Видається, що вдосконалення методик складання списків виборців поки що не відповідає очікуванням громадськості. Згідно зі звітами спостерігачів Місії спостереження за позачерговими виборами ОБСЄ/БДПЛ, якість складання списків виборців в цілому по країні є неоднаковою. Впливові учасники передвиборчих перегонів публічно висловили свою оцінку якості підготовки списків виборців. Проте, станом на час складання цього звіту активність дебатів щодо зазначеного питання поступово спадала, поступаючись іншим питанням передвиборчої боротьби. Зокрема, БЮТ висловив свою стурбованість у зв'язку з неточностями, виявленими у списках виборців у Донецькій області, й задокументував їх. ОБСЄ/БДПЛ слідкує за розвитком подій довкола цієї справи, а також за іншими повідомленнями від решти учасників виборчого процесу.

ДВК по всій країні в цілому дотрималися нормативних вимог ЗВНДУ, відкривши 17 вересня отримані ними списки виборців для громадського ознайомлення. Проте, у деяких місцевостях виборці ще не отримали відповідних запрошень, що може стати приводом для більш ретельної перевірки правильності даних у списках виборців. Законодавчо встановлений кінцевий термін розсилання запрошень окремим виборцям закінчився 21 вересня.

ПР на підставі проведеного нею “аналізу ризиків” повідомила ОБСЄ/БДПЛ про свою стурбованість можливими фальсифікаціями у день виборів через те, що у списках виборців лишаються прізвища громадян України, які перебувають за кордоном. Але викреслення цих прізвищ зі списків виборців призвело б до позбавлення їх виборчих прав, й відтак, стало б порушенням законодавчих норм. Маючи на меті оновити дані списків виборців, а також намагаючись визначити прізвища тих українських виборців, які наразі проживають за кордоном, Уряд зобов'язав органи внутрішніх справ провести перевірку проживання громадян за адресою їхньої реєстрації. За інформацією ПР, представники

міліції влітку вибірково завітали до 890 000 осель й визначили, що 69 000 виборців, зареєстрованих як постійно проживаючі мешканці зазначених домівок, насправді проживають за кордоном.

Вважаючи дані цієї вибіркової перевірки репрезентативними, ПР провела їх екстраполяцію й дійшла висновку, що близько 5 млн. українських виборців, чії прізвища включені до списків виборців, насправді проживають за кордоном. ОБСЄ/БДПЛ зажадала детальнішу інформацію про методологію, що застосовувалася для проведення зазначеного аналізу.

Аналогічну інформацію оприлюднило 17 вересня Міністерство внутрішніх справ: воно зазначило, що, станом на вказану дату, з закордону не повернулися 3 323 763 громадян України. Дію трьох постанов Кабінету міністрів щодо проведення таких перевірок було призупинено Президентом України через їх неконституційність.

18 та 19 вересня Конституційний суд заслухав дві справи щодо конституційності положень ЗВНДУ, які стосуються залучення Державної прикордонної служби України до складання списків виборців. Наразі очікується рішення Конституційного суду у зазначених справах.

Передвиборча агітація та ЗМІ

22 вересня ЦВК прийняла рішення, яким Президента України Віктора Ющенка зобов'язано утримуватися від відкритої політичної агітації за Блок “Наша Україна – Народна самооборона” (НУ-НС). Президент на це публічно оголосив, що ухвала такої постанови виходить за межі повноважень ЦВК.

За дев'ять днів до дати виборів ПР надрукувала відкритого листа Президентові Вікторові Ющенку, в якому звинуватила НУ-НС та БЮТ у підготовці масових фальсифікацій. Політична рада ПР також відкрито попередила, що ПР зберігає за собою право виходу з виборчого процесу до, під час, або після виборів, якщо буде визнано умисний характер зазначених фальсифікацій, хоча сама ПР не мала певності щодо того, яка інституція має виносити відповідне рішення. Днем пізніше Прем'єр-міністр Віктор Янукович публічно заявив, що ПР безумовно братиме участь у виборах, а всі попередні заяви щодо цього питання з партійного веб-сайту були видалені.

ЗМІ продовжували активно висвітлювати процеси політичної агітації та передвиборчої кампанії, зосереджуючи вістря уваги на основних партіях, представлених у складі Верховної Ради, термін повноважень якої закінчується. Значна увага приділялася також Урядові та Президенту країни. Хоча найбільше оплачуваного рекламного часу придбавали БЮТ, ПР, НУ-НС та Блок В. Литвина, декілька інших партій також запустили більш наочні платні агітаційні кампанії у ЗМІ. Водночас, продовжує викликати занепокоєння триваюче активне використання політичними партіями непозначених як політична реклама платних матеріалів у програмах новин електронних ЗМІ та пресових виданнях.

Діяльність МСВ ОБСЄ/БДПЛ

МСВ ОБСЄ/БДПЛ продовжує спостерігати за останніми етапами передвиборчого періоду та готуватися до розміщення більш ніж 500 короткострокових спостерігачів, надісланих державами-учасниками ОБСЄ для спостереження за ходом голосування у день виборів.

Крім того, у своїй спостережній діяльності в день виборів МСВ ОБСЄ/БДПІЛ об'єднає зусилля з Парламентською Асамблеєю ОБСЄ, Парламентською Асамблеєю Ради Європи, та Парламентською Асамблеєю НАТО.